

DANSK SELSKAB FOR TIBETANSK KULTUR

TIBET

NUMMER 63

ÅRGANG 21

NOVEMBER 2005

Indhold

En velstand af lykke	3
Dreaming Lhasa – en tibetansk film om tibetanere.	8
Aktivitetskalender	13
Miss Tibet møder stadig modstand	14
Nyt fra Tibet-hjælp	16
Sommerpicnic	20
Nye bøger	23
A Blighted Flower and other Stories – uddrag	24

NB ! NB ! NB !

Nye fradragsregler

Du kan nu trække 6.400 kr. fra på skatteblanketten for 2005. Se under „Skattefradrag“ i kolofonen.

Få oplysninger om arrangementer via din e-mail

Selskabet har en mailingliste, hvor vi sender oplysninger om arrangementer relateret til tibetansk kultur og religion – både afholdt af os selv og af andre Tibet-foreninger. Hvis du ønsker at tilmelde dig denne mailingliste, så send os en mail og skriv „mailingliste“ i rubrikken „emne“.

Husk at melde adresseændring, hvis du flytter.

SEKRETARIAT FOR SELSKABET OG TIBET-HJÆLP

Ryesgade 90 A, 2100 København Ø, Telefon 35 26 79 26, info@tibethelp.dk
Åbent: Onsdag fra 17.00-19.00 og torsdag fra 10.00-12.00.

WWW.TIBETHELP.DK

Indeholder information om Selskabet og Tibet-Hjælps virke, Selskabets arrangementer, artikler om Tibet og tibetansk kultur og en selvstændig internetside: „Kvinder og tibetansk buddhisme i eksil“.

KONTINGENT

Kr. 200 for enkelt medlemsskab. Kr. 250 for to medlemsskaber fra samme husstand. Kr. 100 for sponsorer, studerende og pensionister. Kontingentet betaler bl.a. for tryk og forsendelse af »Tibet«. Giro nr. 3 42 87 88 – reg. nr. 1551.

SPONSORBIDRAG OG GAVER TIL TIBET-HJÆLP

Kan indsættes på giro: 9 67 08 90 – reg. nr. 1551.

GAVER TIL SELSKABET

Kan indsættes på giro: 3 42 87 88 – reg. nr. 1551.

SKATTEFRADRAG

Ifølge ligningsloven paragraf 8 A kan du fratrække dine sponsorbidrag og andre gaver til Tibet-Hjælp eller til Selskabet, der overstiger 500 kr. pr. år på din skatteblanket. Dog kan du maksimalt fratrække 6.400 kr. pr. år. Hvis du ønsker at give et fast beløb årligt i 10 år, kan hele beløbet fratrækkes. Du kan da fratrække et beløb, som svarer til 15% af din årsindtægt, dog maksimalt 15.000 kr.

TEKSTBIDRAG TIL BLADET

Modtages gerne. Kontakt redaktionen på a-sb@pc.dk, hvis du vil bidrage med en tekst.

ANNONCERING I „TIBET“

Kontakt redaktionen for mere information om priser og opsætning, eller klik ind på www.tibethelp.dk/annoncepriser.htm. Bestyrelsen lægger vægt på, at annoncens indhold har relation til bladets indhold og ikke er i konflikt med Selskabets virke.

REDAKTION

Ansv. redaktør Anne-Sophie Bernstorff, redaktører Jeannie Andersen & Pernille Fogh Christensen
Layout: Ellen Margrethe Hjelholt
Forsidebillede: Matthieu Ricard, fra udstillingen Tibetansk Børnemuseum 2003.

BESTYRELSE

Formand Pernille Fogh Christensen, næstformand Anne-Sophie Bernstorff, kasserer Jonna Rives, Jeannie Andersen, Laura Airaksinen og Wangdi Gyaljen.

En velstand af lykke

I forlængelse af Selskabets to foredrag om det lille kongerige i Himalayabjergene, Bhutan, bringer vi her en artikel, som viser, hvordan en stat med udgangspunktet i dets kultur og den tibetanske buddhisme kan ændre gængse opfattelser af, hvad der er målet for et lands udvikling.

Af Karen Mazurkewich
Oktober 2004

Oversat fra engelsk
af Mette Burmeister Clemmensen.
Fotos: Anne-Sophie Bernstorff

Selvom Bhutan er et af de fattigste lande i verden, vender næsten alle dets stipendiater, som studerer i udlandet, hjem efter endt uddannelse. De begrundet det med denne årsag: Den bhutanske regering har ikke blot sat skub i forbedringer inden for sundhedssystemet, uddannelse og miljø, den har også aktivt stræbt efter det mere svært opnåelige mål: at fremme landets lykke.

For få år siden gik regeringen bort fra de traditionelle metoder til at måle fremgang og erstattede dem med en nyskabende model, kaldet „bruttonationallykke“, som nu har skabt opmærksomhed blandt forskere og tænketanke verden over. BNL er ikke noget, der kan kortlægges eller måles, og Bhutans koncept omfatter alt fra

En ung dreng passer sine heste og morer sig med at kaste med sten.

THIMPHU, Bhutan – For fem år siden havde Tashi Wangyal det hele: En kandidatgrad i filosofi fra Cambridge Universitet, en smuk kæreste og et attraktivt jobtilbud som konsulent i London. Men stipendiaten, som på det tidspunkt var 25 år, droppede det hele pga. et job til 120 dollar om måneden i Bhutan, det afsides buddhistiske kongedømme højt oppe i Himalaya-bjergene. Bhutanesiserens beslutning kom bag på hans

universitetsvenner, især hans medstuderende fra nabolandene Indien og Nepal, som drømte om at arbejde i udlandet i højtlønnede stillinger. Men Wangyal tænkte meget og længe på et andet gode, som optager tankerne hos hans bhutanske landsmænd: lykke.

„Årsagen var ret enkel: Jo mere jeg rejste og boede i udlandet, des mere lærte jeg at sætte pris på det, vi havde derhjemme,“ siger han.

De to drenge er klædt varmt på, når de går på markedet med deres forældre.

at beskytte naturens ressourcer til at fremme en stærk national kultur og sikre en demokratisk styreform; mål, som er med til at lægge fundamentet for lykke for borgerne.

„Bhutan er et meget sjældent eksempel, formodentlig det eneste eksempel i verden på et land, der har gjort lykke til omdrejningspunktet i sin udviklingsstrategi,“ siger Ron Coleman, leder af GPI Atlantic, en canadisk nonprofit-forskningsorganisation, som undersøger livskvalitet. „De ofrer en kortvarig indtægt til fordel for en langvarig social velvære i samfundet.“

Det er ikke kun Bhutan, som sætter spørgsmålstejn ved værdien af at måle materiel velstand uden at tage hensyn til en mere omfattende opfattelse af livskvalitet. The World Values Survey, en gruppe internationale samfundsforskere, udsendte sidste år en rapport, som rangerede lande mht. lykkekriterier. Undersøgelsen, som analyserer betydningen af værdier og overbevisninger for det politiske og samfundsmæssige klima via en række spørgeskemaer, konkluderede, at det afrikanske land

Nigeria er det lykkeligste land i verden, muligvis beror det på befolkningens slående tendens til at beskrive deres følelsesmæssige højder i ekstreme vendinger; USA lå på en 16. plads.

Mindst én marketingvirksomhed i USA ønsker at justere den gamle BNP-model for at regne velvære med. Og Ed Diener, en professor i psykologi ved University of Illinois, er blevet bedt af Gallup, den amerikanskbaserede virksomhed, som foretager undersøgelser og meningsmålinger, om at udarbejde et nationalt velvære-indeks. Selvom projektet lige er påbegyndt „er målet at designe noget, som kunne figurere ved siden af Dow Jones-tallet [aktieindeks] i hjørnet af tv-skærmen“, udtaler han.

Diener har brugt de sidste 18 år på at undersøge sammenhængen mellem lykke og velstand. Han forsøger at aflive forestillingen om, at BNP, som er en indikator for et lands samlede produktion, giver et nøjagtigt billede af et lands velvære.

For nylig analyserede Diener mere end 150 undersøgelser af velstand og lykke, i forbindelse med udgivelsen af

den omfattende rapport „Penge er fortid, velvære-økonomi fremtiden“.

Hans konklusion om fremgangen overalt i verden lyder: „Selvom det økonomiske output er vokset markant de seneste årtier, har der ikke været nogen stigning i tilfredsheden med tilværelsen“. Efterhånden som et samfund opnår et vist velstandsniveau, spiller indkomst en mindre rolle, når man måler niveauet i folks tilfredshed – ifølge Dieners rapport.

Følelsesmæssig velvære afhænger ikke nødvendigvis af din bankkonto, men af kvaliteten af dine sociale relationer, glæden på arbejdet, jobsikkerhed, demokratiske institutioner og stærke menneskerettigheder.

Følelsesmæssig velvære er noget, Bhutans konge, Druk Gyalpo Jigme Singye Wangchuck, har sigtet efter for sine borgere, siden han besteg tronen

Den unge pige, som arbejder i huset hos en dansk familie i hovedstaden Thimpu, har taget sit fineste tøj på for at gå på markedet. Hun købte en halv ko, som hun senere parterede og puttede i fryseren.

De små munke er fuldstændig som andre drenge, frække og opmærksomhedssøgende!

i 1972. Ligesom Diener søgte kongen et alternativ til BNP-målingen af fremgang. Hans filosofi var: BNP fortæller kun meget lidt om et lands rigtige velstand. Politiske ledere bør ikke kun stræbe efter materiel velstand, de bør også dyrke den indre tilfredshed.

Hovedstrategien

Konceptet blev formaliseret i 1998, hvor den daværende premierminister, Lyonpo Jigmi Thinley, fik ansvaret for at formulere regeringens nye hovedstrategi, kaldet Lykkens 4 Grundpiller. Disse fire grundpiller – bæredygtig økonomisk udvikling, bevarelse af miljøet, begunstiggelse af landets kultur og en kompetent styreform – skaber forhold, „i hvilke hver enkelt vil være i stand til at stræbe efter lykke med rimelig succes“, siger Thinley.

Først og fremmest, i kølvandet på globaliseringen var det lille kongedømme i Bhutan – med en befolkning på 828.000 – nødt til at sætte skub i reformer, som gav næring til dets økonomiske udvikling. Men nøglen, som det blev skitseret i den første grundpille, var „bæredygtig“ økonomisk udvikling. Dette betød en prioritering af et stabilt sundhedsvæsen, uddannelse og samfundsmæssige økonomiske ydelser til fordel for andre infrastrukturelle behov.

Den tibetanske buddhisme er dybt forankret i Bhutan. Mange drenge bliver munke i en tidlig alder. Her nyder de et kort frikvarter, før de skal tilbage på skolebænken.

For at nå dette mål blev ca. en fjerdedel af landets årlige budget afsat til sygehusvæsenet og skolerne.

Den anden grundpille, bevarelsen af miljøet, blev også højeste prioritet i landets nye udviklingsstrategi. I stedet for at åbne dørene på vid gab for udenlandske investeringer og sælge landets dyrebare naturressourcer, holdt landet investorerne i skak, forbød eksport af uforarbejdet tømmer og begrænsede antallet af turister til ca. 6000 om året.

Den tredje grundpille, at fremme kulturen, blev anset for at være afgørende for at bevare en åndelig balance. At anspore sine borgere til religiøse handlinger var en del af kongens overordnede strategi.

Og endelig var det sidste mål en kompetent styreform. I 1998 øgede kongen tempoet i demokratiseringsprocessen ved frivilligt at afhænde en del af magten. Regeringens ministerråd bliver i dag valgt og er en fuldt ud udøvende myndighed.

Thinley fik ikke bare ansvar for at hjælpe med at skitsere disse politikker for at sikre lykke, men kongen udpegede ham til „den opgave at tage

BNL-konceptet med uden for landets grænser“.

De ældre ministre brød sig ikke om opgaven: „Jeg tog af sted, men det var med megen betænkelighed, for vi havde ingen ide om, hvordan det ville blive modtaget“, mindes han.

Men verden har hungret efter en smule lykke. I de seneste år har Thinley fortalt om BNL i internationale kredse, herunder på en FN-konference i Seoul i 1998.

Bhutan vil måske også få mulighed for at udvikle sit eget målbare lykkeindeks til brug i udlandet. Coleman, fra GPI Atlantic, håber på at komme til at arbejde med Center for Bhutan Studies for at udvikle en velvære-rangering, som også vil indregne de ikke-materielle menneskelige værdier.

Samfundsmæssige forbedringer

Thinley er ivrig efter at bevise, at hans land ikke ofrede udviklingen til fordel for lykken, og en række samfundsmæssige indikatorer understøtter dette.

Siden 1985 er levetiden steget fra 48 år til 66 år. I samme periode er

børnedødeligheden faldet fra 142 døde pr. tusinde til 61. Uddannelsesområdet er også en succeshistorie: Antallet af personer med læsefærdigheder er steget fra 23% til 54% af befolkningen, og landets første universitet blev indviet i 2003. Derudover er antallet af sundhedsfaciliteter steget fra 65 i 1985 til 155 idag.

Landets økonomiske udsigter ser også bedre ud. Bhutans BNP er steget ca. 45% i de sidste par år og steg fra 445 millioner dollar i 1999 til 645 millioner dollar i 2003. Selvom landets nabo Nepal har en meget højere BNP, rangerer landet lavere end Bhutan, når det gælder uddannelses- og miljøområdet. I Bhutan bliver mere end 90% af børnene færdige med underskolen sammenlignet med 62% i Nepal.

Nonner har traditionelt ikke fået den samme uddannelse som munkene, men den første sten blev for nylig lagt i Bumthang til en bygning for buddhistiske studier for nonner. Her ses en nonne, som ikke har haft mulighed for at studere buddhistisk filosofi på et højt plan.

Markedet i Thimphu, hovedstaden i Bhutan, bugner med grøntsager.

Bhutan er ikke noget Utopia. Dets hovedstad er mindre ufordærvet i disse dage, ramt af trafikkaos i myldretiden og påvirkningen fra urbaniseringens hurtige vækst. Landet, der ligger i de pittoreske bjerge, oplever et mini-boom i bebyggelser, hvilket skæmmes det, der engang var et uspolet landskab.

For fem år siden ansatte Bhutan sin første psykolog, Chencho Dorji. „Blandt de unge oplever vi en stigende angst,“ fortæller Dorji. Han tilskriver delvist dette jobusikkerheden: „Vi har fået et kæmpe boom i befolkningen siden 1960'erne pga. et forbedret sundhedsvæsen.... Forældrene er bekymrede for deres børns fremtid.“

Den sene fremkomst af medier og teknologi har også haft en påvirkning. TV blev omsider tilladt i landet i 1998, og mobiltelefoner kom på markedet sidste år. „Pludselig er det gået op for os, at vores land er et materialistisk samfund i vækst,“ siger Dorji. Stress og alkoholisme er også tiltagende.

Men spørger man en hvilken som helst af de lokale, om bhutanske borgere er de lykkeligste i verden, vil svaret højst sandsynligt være ja.

Hemmeligheden bag Bhutans succes er balance, siger restaurantejer Sangay Penjor, 53 år, som driver Yoddzer Hotel og en række indiske restauranter i Bhutans hovedstad, Thimphu. I løbet af højsæsonen for turister kan han tjene et overskud på 2.000 dollar om måneden; i de stillestående måneder har han et nulresultat. „Hvis du er fattig, kæmper du for dine basale

behov," siger han. „Men når der er alt for mange ambitioner og mål, mister man den menneskelige side. Når først dine basale behov er dækket, burde du vide, hvornår nok er nok.“ Religionen etablerer kontrollen, tilføjer han. „Det er menneskets natur at ville have penge og al den komfort, som den moderne verden kan tilbyde: elektricitet, biler, dyre ting.“ På trods af fremkomsten af verdslige påvirkninger som TV og mobiltelefoner er det åndelige liv i Bhutan stærkere end nogensinde, med indmeldelser i klostre, som er ved at nå et rekordhøjt niveau, samt tårnhøje donationer.

Hvis religion er en af nøglerne til lykke, kan det buddhistiske Bhutan så fungere som en skabelon for andre lande? „Andre lande kan lære af [Bhutans] evne til at iværksætte national planlægning på græsrodsniveau“, siger Enrique Pantoja, Verdensbankens Bhutan ansvarlige. Men der er en fælde. „Bhutans udvikling som nation er blevet forstærket af fremhævelsen af en særlig bhutansk identitet. Jeg tror, det ville være vanskeligt for noget andet land uden en så markant filosofi og udviklingsvision at hamle op med Bhutans udvikling“, siger han.

Samfundsværdier

Indikatorerne for lykke, som beskrives af både Coleman og Diener fra University of Illinois, afspejler Tashi Wangyals grunde til at vende tilbage til landet. Selvom det var vigtigt for Wangyal at forsørge sin familie økonomisk – han tjener en for en statsansat gennemsnitlig løn – stod det ikke højt på hans ønskeseddel. Det at have indflydelse og bidrage til samfundet betød mere. Wangyal, som nu er forsker i Udenrigsministeriet, fortæller, at en kompetent styreform og politiske reformer har gjort ham tryk ved fremtiden for dette land, på linje med gratis lægehjælp og uddannelse.

Men vigtigst af alt: „Bhutan er et af de bedste steder i verden at opfostre et barn.“ Wangyal, som giftede sig med sin barndomskæreste, Dechen Wangmo, og nu har en datter på 2 1/2 år, siger, at han har et helt netværk af personer, som tager sig af hans familie, når han er nødt til at arbejde over. „Folk i Vesten fokuserer på karriere. Vesten er temmelig individualistisk“, siger han. I Bhutan „sætter man pris på samfundsværdier, og alle hjælper hinanden“.

Der er dog nogle ulemper, mener han. Det er for dyrt at rejse ud af Bhutan, og han har stadig ikke råd til en bil. Wangyals største anskaffelse, siden han vendte tilbage, er en mountain bike til 300 dollar, som han kører på til arbejde hver dag. Og så er der hans svaghed for friskbrygget kaffe. „Der er ingen Starbucks her. Det er det, jeg savner allermest.“

Tibet

En fantastisk eventyrrejse på verdens tag!
Oplev klostrene, munkene, den fantastiske natur og Himalayas snedækkede tinder!

**Ture på 14 og 19 dage
med dansk rejseleder fra København.**

Priser fra kr. 16.980,-
Fra Kathmandu med int. gruppe kr. 6.500,-

Kontakt Tibet-eksperterne
Lidvin Travel / Grace Tours
20 830 830 / 33 117 117

www.tibetrejser.dk • lidvin@lidvin.dk

Lidvin Travel

...en rejse ud over det sædvanlige

Dreaming Lhasa

tibetansk film om tibetanere

Optagelser af filmen *Dreaming Tibet* i bakkerne for foden af Himalaya lige uden for den lille by McLeod Ganj i Nordindien.

I september havde filmen „Dreaming Lhasa“ premiere på Toronto Film Festival og blev for første gang vist i Europa på San Sebastian International Film Festival d. 20. september. Filmen er en del af en spirende bølge af film lavet af tibetanere om tibetanere. Hidtil har det været dokumentarfilmen eller Hollywood, der har skildret tibetanernes problemer, men det er ved at ændre sig i disse år.

*Af Jeannie Andersen, Cand. Phil.,
Film og medievidenskab*

Fotos fra Dreaming Lhasa

Når man interesserer sig for Tibet og film har man sikkert set både Jean-Jacques Annaud's „Syv år i Tibet“, Martin Scorsese's „Kundun“ og Bertolucci's „Lille Buddha“. Men nu udfordrer tibetanere i eksil disse nostalgiske skønmalerier af tibetansk kultur, og er selv gået i gang med at skildre deres egen virkelighed gennem film.

Dreaming Lhasa er instruktørerne Ritu Sarin og Tenzing Sonams første spillefilm. De har i mange år lavet dokumentarfilm om tibetanske emner, men de har længe drømt om at lave en spillefilm om de emner, der ligger dem mest på sinde – nemlig Tibets politiske og kulturelle virkelighed under den kinesiske besættelse, eksilsamfundets problemer med en ung rodløs generation, der aldrig har set deres fædreland og en ældre generation, der langsomt dør ud sammen med minderne om et frit Tibet. Eksilsamfundets mål – hele dets raison d’être- et frit Tibet, ser ud til at være længere væk end nogensinde. Hvad kan tibetanerne gøre? spørger de to instruktører. I selve Tibet kan tibetanerne ikke udtrykke sig frit og eksilsamfundet er så relativt lille.

Filmen er et forsøg på at fange mange af de problemstillinger, der er forbundet med at være tibetaner på dette afgørende tidspunkt i Tibets historie og ønsker at give stof til eftertanke hos både tibetanere og os andre.

Filmens handling

„Karma, en tibetansk filminstruktør fra New York, kommer til Dharamsala, Dalai Lamas hjem og eksilsamfundets politiske og åndelige fokuspunkt. Hun flygter fra et forlist forhold og er taget til Dharamsala for at lave en film om tidligere politiske fanger, der er flygtet fra Tibet. En af dem Karma interviewer, Dhondup, er en gådefuld munk, der fornylig er sluppet ud af et kinesisk fængsel i Tibet, hvor han har siddet i fire år på grund af anti-kinesisk virksomhed. Dhondup fortæller Karma, at hans egentlige grund til at komme til Indien er, at han skal opfylde sin mors sidste ønske – han skal aflevere en gahu, en æske tibetanere bruger som beskyttelsesamulet, til en mand

Tenzin Chokyi Gyatso (Karma)

Tenzin Jigme og Tenzin CG (Jigme og Karma)

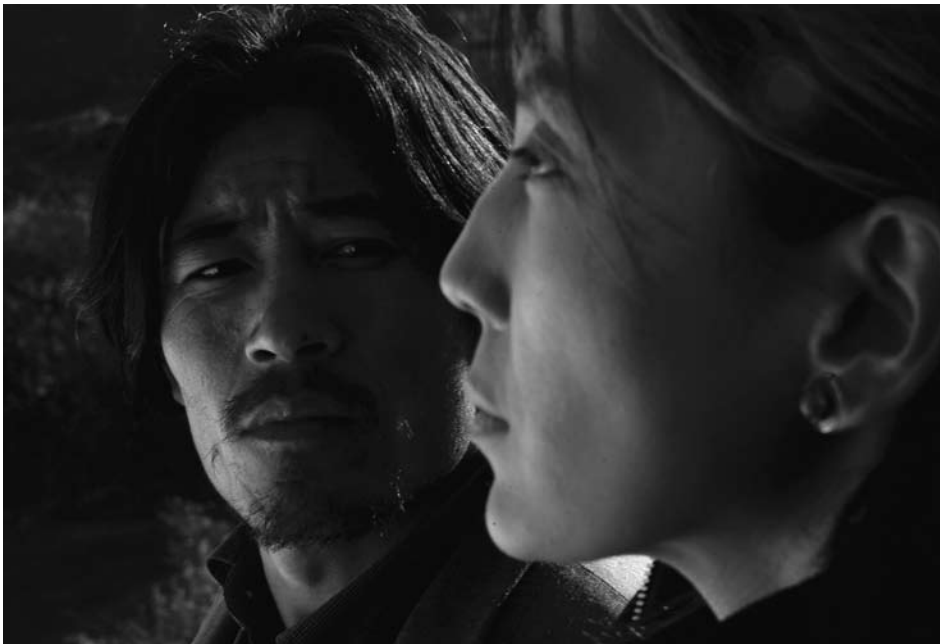
der hedder Loga. Han beder hende om hjælp til at finde ham.

Karmas assistent i Dharamsala hedder Jigme, en lokal tibetansk dreng der gerne vil være rockmusiker, tilsyneladende skrap, men dybest set forvirret. Han vil egentlig gerne gøre noget meningsfuldt for det fædreland, han aldrig har set, men samtidig forsøger han at

komme til USA og få del i „det gode liv“. Jigme har en instinktiv modvilje mod Dhondup, og forsøger at få Karma til at lade være med at involvere sig i hans projekt. Men der er noget ved Dhondups stille værdighed, der rører Karma og hun beslutter at hjælpe ham. Mens de søger efter Loga, forelsker Karma sig i Dhondup og deres rejse

Tenzin Jigme og Tenzin CG (Jigme og Karma)

Jampa Kalsang og Tenzin CG (Dhondup og Karma)

bliver en rejse ind i Tibets knuste fortid og en personlig erkendelsesrejse.

Således beskrives handlingen i pressematerialet og det lyder jo som et rigtigt Hollywooddrama (og en smule Hollywood er der da også omkring filmen – Richard Gere har finansieret den), men selve historien har sin rod i

virkelige begivenheder, og instruktørernes dokumentarbaggrund fornægter sig ikke.

Inspiration til filmen

Den ene instruktør Tenzins far, Lhamo Tsering, var en vigtig person i modstandskampen mod kineserne og var

nøglepersonen i forbindelsen mellem guerillaen og CIA, der trænede, bevæbnede og støttede den økonomisk fra sidst i halvtredserne til sidst i treserne. Tibet opgav væbnet modstand i 1974 og Tenzings far sad i fængsel i Katmandu i syv år derefter. I 1998 blev Ritu og Tenzing bedt om at lave en dokumentar om denne ikke så kendte del af historien. Mens de lavede research til dokumentarfilmen (*The Shadow Circus*, 1998) hørte de, at en af de mænd, der var blevet trænet af CIA, en Tenzing havde kendt som barn, forsvandt sporløst, da den væbende kamp blev opgivet. Hvad kunne der være sket med ham? Spekulationer over hans skæbne danner grundlag for manuskriptet til *Dreaming Lhasa*.

Karma og Jigme, to af filmens hovedpersoner, er eksempler på den unge generations kulturelle identitetskrise. Deres forsøg på at få et meningsfyldt forhold til et Tibet, de aldrig har set og deres ønske om at holde liv i en politisk kamp, der mere eller mindre synes tabt, er helt i overensstemmelse med Tenzings egne oplevelser som første-generations tibetaner i eksil.

Dhondup, flygtningen fra Tibet, er blevet til på grundlag af den serie interviews som Ritu og Tsering lavede i 1999 med tidligere politiske fanger – nonner, munke, almindelige mænd og kvinder – der i detaljer beskriver deres lidelser i kinesisk fangenskab. Disse interviews gjorde et sådant indtryk på de to instruktører, at nogle af dem optræder som sig selv i filmen og fortæller deres egen historie til Karma.

Den ældre generation beskrives i filmen gennem Loga, Tse Topgyal og Ghen Rhap og bygger på de interviews instruktørerne lavede i forbindelse med „*The Shadow Circus*“. Det var vigtigt for de to instruktører at sætte fokus på

Om skuespillerne:

Det var et stort arbejde at finde skuespillere til *Dreaming Lhasa*. Der findes (endnu) ikke en egentlig tibetansk filmindustri i eksil, så der er ikke en gruppe professionelle skuespillere at tage af. Men da det rygtedes, at Ritu og Tsering ledte efter skuespillere var interessen overvældende, og der var rigeligt med talent at vælge imellem. De ledte efter en tibetaner, der var vokset op i USA til at spille Karma, og fandt den 30-årige Tenzin Chokyi Gyatso, der arbejdede i en bank i Washington DC, (men hvad, det gjorde Kevin Kostner også engang!).

Rollen som Jigme bliver spillet af Tenzin Jigme, der er medlem af JJI Exile Brothers, et rock band med base i Dharamsala. Han har således en baggrund, der gør ham særligt egnet til at spille Jigme. Det viste sig, at han var et sandt naturtalent, og han overraskede hele tiden instruktørerne med sine uventede improvisationer og fortolkninger af rollen.

Jampa Kalsang, der spiller Dhondup, er den eneste med skuespillerfaring. Han spillede hovedrollen i filmen „Windhorse“ (Paul Wagner, 1998).

skal man bruge i kampen for et frit Tibet? Journalisten Tsering Namgyal skriver således i en omtale af filmen: „Dalai Lama og eksilregeringen anbefaler i øjeblikket en middelvej, en løsning mellem fuldstændig uafhængighed og total kinesisk kontrol. Men en minoritet af tibetanere kæmper for total autonomi og mener ikke, at kineserne har nogen som helst ret til at regere i Tibet, og sammenligner sig selv med aktivisterne på Taiwan, der kæmper for uafhængighed. I „We are no monks“ er en af hovedrolleindhaverne en ung mand, Pasang, der lige er ankommet fra Tibet. Han er fortalere for denne farlige voldens vej, fordi han ønsker at sætte fokus på Tibets ønske om fuld selvstændighed.“

„Vil den tibetanske ungdom en dag føle sig tvunget til at opgive ikke-volds filosofien og gå til yderligheder“ spørger Pema Dhondup.

Nye film på vej

I øjeblikket arbejder Tenzing på et manuskript med arbejdstitlen: *...And if the two of us...*, og siger om det: „Vi er begge født i Indien, men har boet og arbejdet så mange år i Vesten, at vi ikke har haft problemer med at rumme begge kulturer. I de senere år er vi dog i stadig stigende grad blevet klar over de spørgsmål modsætningsforholdet mellem to så forskellige kulturer afføder: teknologi – tradition, byer – øde bjerg-egne, fornuft – magi, formålsløse fysiske rejser – indre spirituelle rejser, larm og travlhed – stilhed og ro...“

Disse modsætningsforhold har vi altid ønsket at udforske og vores næste film bliver et forsøg på det... *And if the two of us* er en rejse mellem London og Nordindien, en nutidig zen road movie med et vest møder øst tema.“

den væbnede kamp, der blev ført for et frit Tibet. Den tibetanske frihedskamp er i stigende grad blevet en ikke-voldelig kamp og den ældre generations ofre er i fare for at blive glemt, mener de.

Et frit Tibet – men hvordan?

Netop spørgsmålet om vold/ikke vold er et hovedtema i en anden af de nye tibetanske spillefilm, Pema Dhondup's „We are no monks“ fra 2004 (hans afgangsfilm fra UCLA). Hvilke metoder

I oktober er optagelserne til endnu en tibetansk film, den første komedie, netop blevet afsluttet.

„Phun Anu Thanu – Two Exile Brothers“. Ifølge de to instruktører Tashi Wangchuk og Tsultrim Dorje, handler filmen om to „slemme“ brødre og deres kærlighed til to smukke, veluddannede søstre, som bor i samme tibetanske samfund som dem selv. Filmen er en komedie, men har også en klar politisk dimension, bla. sender den et klart budskab om HIV/AIDS.

Hverdagsrealisme

Tendensen i den spirende tibetanske filmbølge ser ud til at være en ny hverdagsrealisme, der tager sit udgangspunkt i eksiltibetanernes eksistentielle, sociale og politiske problemer. De omtalte film er optaget on location i settlements som f.eks. Dharamasala, Majnu ka Tila, Clement Town og De-kyling i Dehra Dun. Fælles for de nye filmskabere er en uddannelse i USA, og det giver håb at se, at det første de tænker på er at vende hjem og bidrage til beskrivelsen af og udviklingen i deres eget eksilsamfund. Drømmen om USA kan åbenbart ikke ganske overskygge drømmen om Lhasa – „Dreaming Lhasa“. Vi kan kun glæde os til at få lov til at se tibetansk virkelighed med tibetanske øjne.

Instruktørerne: Tenzing Sonam er født i Darjeeling af tibetanske flygningeforældre, Ritu er inder, født i Delhi. De har begge eksamen fra Delhi University, og er begge videreuddannede i filmproduktion på universiteter i USA. De er gift med hinanden og har to børn.

Deres første film sammen blev til under deres uddannelse: The New Puritans: The Sikhs of Yuba City, 1985. Filmen vandt priser i USA og blev vist på TV. I 1987 flyttede de til London og lavede audiovisuelt undervisningsmateriale om Tibet og buddhisme for Meridian Trust. De har lavet dokumentarfilm om Dalai Lama's besøg i flere lande. I 1990 startede de White Crane Films og lavede dokumentarfilmen The Reincarnation of Khenpo Rinpoche. Siden har de lavet The Trials of Telo Rinpoche, 1993, A Stranger in My Native Land, 1997 og The Shadow Circus: The CIA in Tibet, 1998.

Aktivitetskalender

November

13. - 18. november

Tashilunpoklosterets munke laver sandmandaler i Sverige:

Sted: Stadsbiblioteket i Lund
Tid: Bibliotekets åbningstid: Kl. 10.00-18.00
Den 13/11 dog kun til kl. 16.00
Munkene er til frokost kl. 13-14.00
Afslutningsceremoni den 18/11 kl. 10-12
Entre: Gratis
Arr.: International manniskohjäl

I forbindelse med munkenes besøg vil der blive afholdt forelæsninger om tibetansk buddhisme og kunst, om International Menneskehjælps (IM) arbejde, der vil blive vist film m. m.
Læs mere på www.manniskohjalp.se

Lørdag den 26. - søndag den 27. november

Rejse til Hamburg for at se udstillingen „Die Welt des tibetischen Buddhismus“ på „Museum für Völkerkunde“

Rejseleder: Pernille Fogh Christensen
Rundvisningen er på tysk, men bliver oversat til dansk af religionshistoriker Søren Chr. Lassen.
Læs mere om udstillingen på www.voelkerkundemuseum.com og se annonce her i bladet.
Pris: 1.000 kr. pr person
Arr: Dansk Selskab for Tibetansk Kultur
Ved redaktionens afslutning meldes fuldt udsolgt.

Februar

Tirsdag den 28. februar kl. 18.00

Losar – tibetansk nytår

Tibet Charity og Dansk Selskab for Tibetansk Kultur afholder traditionen tro Losar for foreningens medlemmer. I år er det Tibet Charity, som står for arrangementet. Se annonce nederst på denne side.

LOSAR – TIBETANSK NYTÅR

Tirsdag d. 28. februar 2006 Kl. 18.00
i Phendeling og Riz Raz

Traditionen tro afholder Dansk Selskab for Tibetansk Kultur og Tibet Charity fælles Losar-fest for de to foreningers medlemmer. I år er det Tibet Charity, der står for arrangementet.

Kl. 18.00 mødes vi i Phendeling Center for Tibetansk Buddhisme, Nørregade 7B, Kbh.K, hvor Lakha Lama vil lede en tibetansk renselsesceremoni og kort meditation, hvorefter han vil forklare om det traditionelle tibetanske nytår.

Ca. 19.15 går vi til Riz Raz, Store Kannikestræde 19, hvor vi nyder en buffet med et stort udvalg af vegetariske og ikke-vegetariske retter. Vi får en separat afdeling med vores egen buffet i restauranten, så vi kan hygge os sammen.

Pris Voksne: 140 kr. eksl. drikkevarer
Børn u./12 år: 80 kr. eksl. drikkevarer

Tilmelding senest 1. februar 2006 til Tibet Charity ved indbetaling på Tibet Charity's girokonto: 1199-1664-7306. Husk at skrive tydeligt navn og adresse. Ved betaling via netbank, bedes man under meddelelser til beløbsmodtageren skrive „LOSAR“ samt telefonnummer og antal voksne og børn. Der er begrænset antal pladser, og det kan ikke lade sig gøre at reservere plads per telefon. Tilmelding foregår ved først til mølle princippet efter indbetalingsdato. Hvis der er tilmeldt flere, end der er plads til, vil de sidst tilmeldte få besked, og pengene refunderes.

Yderligere spørgsmål kan sendes til Losar@TibetCharity.dk

Miss Tibet møder stadig modstand

Af Pernille Fogh Christensen,
cand. mag. i religionshistorie

Den 8. oktober blev 22-årige Tenzin Nyima kåret som Miss Tibet 2005. Mere end tusinde gæster deltog i begivenheden, og de klappede alle begejstret af og til den unge pige, som smilede glad og stolt med kronen på sit hoved. Begivenheden var dog langt fra så vellykket som arrangørerne havde ønsket, da Tenzin Nyima var den eneste deltager i konkurrencen. De øvrige tilmeldte piger sprang fra i sidste øjeblik.

Konkurrence med få deltagere

Den første Miss Tibet konkurrence blev afholdt i Dharamsala (Nordindien) i oktober 2002, og begivenheden har været gentaget hvert år lige siden – fire gange i alt. Men antallet af unge tibetanske piger, som har ønsket at lade sig bedømme af en skønhedsjury, har aldrig været overbevisende: i 2002 var der 30 tilmeldte piger, men kun fire mødte op på selve dagen – de andre sprang fra. I 2003 var der ti tilmeldte, men kun én enkelt pige deltog på selve dagen, og hun blev kåret som Miss Tibet 2003, selv om der ingen modstandere var. I 2004 gik det lidt fremad, idet fire piger deltog i selve konkurrencen, og optimismen var da stor hos arrangørerne. Det samme er nok ikke tilfældet i år, hvor kun én ud af i alt otte tilmeldte piger deltog i denne omstridte begivenhed i det tibetanske eksil-samfund. Årsagen til pigernes manglende interesse skal bl.a. findes i et socialt pres fra det øvrige eksil-samfund, hvor kritikken af konkurrencen er udbredt.

Konkurrencens hensigter er ikke kun skønhed

Miss Tibet-konkurrencen er opstået på initiativ af en ung, mandlig journalist, Lobsang Wangyal. Og ifølge Lobsang handler skønhedskonkurrencen imidlertid om andet end kvinders skønhed – den har langt flere og bredere hensigter bag sig. Den skal f.eks. give de unge tibetanske kvinder en mulighed for at bryde med traditionelle kønsroller, så de kan blive mere moderne og nutidige i lighed med deres medsøstre i andre verdensdele. Den har også til hensigt at skabe nye og mere moderne kvindelige forbilleder, hvilket der ifølge Lobsang er brug for i det tibetanske samfund. Konkurrencen ses også som en måde, hvorpå Vestens stereotype forestillinger om tibetanerne og deres kultur kan ændres. Tibetanerne har nemlig brug for, ifølge arrangøren, at blive set og forstået som andet end munke og nonner, eller som nomader på deres yakokser – de vil gerne opfattes som moderne mennesker. Det vigtigste formål med

konkurrencen er dog mere politisk: Lobsang ønsker at gøre omverdenen opmærksom på den tibetanske sag, og det kan f.eks. ske gennem mediedækning af begivenheden.

„Det er anti-buddhistisk“, mener modstanderne

Modstanderne af konkurrencen er især at finde blandt de ældre tibetanere og hos den tibetanske centraladministration med Premierminister Samdhong Rinpoche i spidsen. Samdhong, hvis holdninger er retningsgivende for mange tibetanere, har hvert år udtrykt en skarp kritik af konkurrencen. Han mener, at den er imod buddhismens livssyn og den tibetanske tradition. Konkurrencen består af tre runder, hvoraf den første er en såkaldt „badedragtsrunde“. Her skal pigerne vise sig for juryen kun iklædt badedragt, og det er meget provokerende, ikke blot for Premierministeren og hans regering, men også mange ældre tibetanere, foruden munke og nonner.

Kan Miss Tibet være med til at ændre Vestens stereotyper forestillinger om tibetanerne og deres kultur?

Konkurrencen forvrænger opfattelsen af byen Dharamsala

For langt de fleste tibetanere har byen Dharamsala en helt særlig religiøs betydning i kraft af Dalai Lamas tilstedeværelse, og de bryder sig ikke om, at byen nu skal forbindes med afklædte piger og skønhedskonkurrence. Man kan forledes til at tro, at Dharamsala kun er en *ren* og *hellig* by, men sådan er

virkeligheden ikke helt. Byen summer på godt og ondt af „modernitet“ f.eks. i form af flere biografer med fremvisning af sensuelle Bollywood film foruden de sidste nye inden for et vestlig repertoire, værtshuse og cafeer, og unge tibetanere med synlige misbrugsproblemer.

Kampen for fornyelse fortsætter

Til trods for det skuffende deltagerantal har Lobsang stadig ikke tænkt sig at give op. Til BBC har han bl.a. sagt:

„Der vil snart komme en tid, hvor det konservative, tibetanske samfund vil bryde ud af traditionens lænker og acceptere sådanne shows med åbne arme. Pigerne skal også holde en tale om den tibetanske kultur, historie og tibetanernes nuværende situation. Det er en tibetansk skønhedskonkurrence – vi efterligner ikke den vestlige kultur.“

Hvad siger de tibetanske piger selv?

Indtil nu har offentligheden udelukkende peget på „det sociale pres“ som

årsag til, at så mange piger springer fra i sidste øjeblik – og det er, hvad arrangøren selv peger på. Desværre har vi indtil nu ikke hørt én eneste udtalelse fra en af de piger, som er hoppet fra. Og de skulle dog være de nærmeste til at udtale sig. Det kunne jo også tænkes, at der er forhold ved selve *konkurrencen*, måden hvorpå den organiseres, arrangørernes måde at behandle pigerne på osv., som ved nærmere eftersyn ikke er tilfredsstillende for pigerne. Måske gider de simpelthen bare ikke være med alligevel? Forhåbentlig får vi også deres mening at høre en dag!

Pernille har skrevet en længere artikel om Miss Tibet konkurrencen i Tibet februar 2003. Artiklen ligger nu på vores hjemmeside www.tibethelp.dk

Du kan få yderligere oplysning om:

- Miss Tibet konkurrencen på hjemmesiden www.misstibet.com
- Free Spirit Festival på hjemmesiden www.freepiritfestival.com

Die Welt des tibetischen Buddhismus

- udstilling på Museum für Völkerkunde i Hamburg**
- indtil 27. november**

Her vises omkring 1600 forskellige genstande fra lande og kulturområder, hvor den tibetanske buddhisme gennem tiden har spillet en central rolle: Tibet, Mongoliet, Bhutan, Nepal og Kina.

Udstillingen er spændende sat op med flere tableauer, besøgende kan bl.a. træde ind i et mongolsk nomadetelt og gå i de buddhistiske pilgrimmes fodspor op igennem historien – og gennem en række lande frem til Tibet.

Udstillingen giver et enestående indblik i den tibetanske kultur og religion ved at vise genstande som statuer, amuletter, thangka-malerier, klædedragter, knive, drikkedunke, sadler, smykker, musikinstrumenter og meget andet.

Få yderligere indtryk af udstillingen på: <http://www.voelkerkundemuseum.com>

Nyt fra Tibet-Hjælp

Tibet-Hjælps Jane Wendel er i Dharamsala

I skrivende stund er Tibet-Hjælps sponsoresekretær gennem mange år, Jane Wendel, på besøg i Dharamsala og Dalhousie (Nordindien). Det er første gang, Jane besøger det tibetanske eksilsamfund, og hun har et spændende og bredt program for turen, der specielt er rettet mod skoler og uddannelsesområdet. Jane er selv skolelærer, så hun har et virkelig godt udgangspunkt for en dialog med Department of Education såvel som skoleeleverne. Vi glæder os til, at Janes oplevelser og erfaringer i eksilsamfundet dels bliver formidlet videre til Tibet-Hjælps mange sponsorer og bidragydere, dels vil bidrage positivt til vores daglige arbejde i sponsoarafdelingen.

Jane Wendel sammen med nogle skoleelever fra BIR skolen, også kaldet TCV Suja.

International konference om udviklingsprojekter i eksilsamfundet

Af Charlotte Mathiassen

Charlotte Mathiassen, som er aktiv i Tibet-Hjælps projektgruppe, repræsenterede Tibet-Hjælp på denne konference, som eksilregeringen afholdt i Bangkok i år. Formålet var bl.a. at gøre de mange hjælpeorganisationer, som har støttet tibetanerne i eksil, bekendte med eksilregeringens nye udviklingsstrategi. Charlotte er også i bestyrelsen for Støttekomiteen for Tibet og kunne på denne måde slå to fluer med et smæk. Da hun alligevel skulle på rejse til Østen, kom dette besøg ikke til at belaste nogen af foreningerne økonomisk.

Den tibetanske eksilregerings central-administration (CTA) afholdt sin første internationale donorkonference i Bangkok den 13.-15. januar 2005. Konferencen, der til dels blev finansieret af det tyske Heinrich Böll Fond, blev ikke helt så stor som arrangørerne havde ønsket sig. Det skyldes sikkert især den sene indbydelse og omkostningerne ved den lange rejse. Alligevel var der er del, der havde fundet vejen til Bangkok. Deriblandt kan nævnes Friedrich Naumann Stiftung fra Tyskland, der har finansieret de sidste tre internationale konferencer for Tibet støtteorganisationer,

Heinrich Böll Stiftung, Isdell Foundation fra New York, der p.t. finansierer ITSN (International Tibet Support Group Network), Mantra Mix Projekt fra Australien, der ved hjælp af en CD med kendte musikere indsamler penge til sundhedsprojekter, Action Aid fra Indien, Tibet Fund fra USA, Tibet Charity fra Danmark og adskillige andre.

Fra CTA deltog Kalon Tripa (premierminister) Samdhong Rinpoche, Kalon Lobsang Zayul fra Finansdepartementet, Tenzin Chungkyi, der er koordinator for SARD (Social and Rural Development) og flere andre.

Konferencen fandt sted i den meget smukke Wongasit Ashram ca. 50 km fra Bangkok. Organisatorerne havde gjort alt for at deltagerne skulle få en god oplevelse, og det blev da også to dage med intensive diskussioner, kontakter på kryds og tværs, gode inspirationer, fantastisk mad og en hel del latter.

Et spørgsmål om levedygtighed

Konferencen havde flere formål. Dels ønskede CTA at vise sin erkendtlighed

overfor de mange organisationer, der har støttet eksilsamfundet siden Dalai Lama og mere end 80.000 tibetanere flygtede i eksil i 1959. Dels ville CTA præsentere sin nye udviklingsstrategi for eksilsamfundet og diskutere med donorerne, hvordan man i fremtiden kan bidrage til at gøre det tibetanske samfund i eksil og bosættelserne levedygtige.

Kalon Samdhong Rinpoche præsenterede i et inspirerende oplæg CTAs integrerede udviklingsplan for 2004-2007, IDP III. Planen formulerer fire hovedprincipper for fremtidige udviklingsprojekter: ikke-vold, miljøvenlighed, fattigdomsbekæmpelse og bæredygtighed. Eksilregeringen og dens administration tror på ikke-voldelige midler som den eneste vej til frihed og nødvendigheden af at bevare den tibetanske kultur og tradition. Målet skal være at dække grundlæggende behov frem for at støtte en konsumøkonomi. Derudover er det et hovedanliggende at overvinde den voksende afhængighedskultur, der er blevet synlig i visse dele af eksilsamfundet. Tibetanerne skal igen

lære at være værdige, selvforsørgende og selvstændige mennesker.

For at opnå dette formål har man formuleret nogle hovedaktiviteter: gøre bosættelserne levedygtige (bl.a. ved at omlægge landbruget til økologisk landbrug), styrke institutionerne og integrere den stadigt mere spredte eksiltibetanske befolkning bedre.

Samarbejde frem for konkurrence

I et senere og ikke mindre tankevækkende oplæg fortalte Samdhong Rinpoche om det seneste udkast til en egentlig uddannelsespolitik, der skal afløse den hidtidige uddannelse i eksilsamfundet og senere forhåbentligt danne grundlaget for uddannelsespolitikken i Tibet. Udkastet afviger markant både fra den indiske model, som i vid udstrækning er blevet brugt i skolerne i eksil – og som flere af deltagerne ikke mente havde givet det rette resultat, bl.a. fordi det uddanner folk til afhængighed og arbejdsløshed – men også fra den debat om uddannelser som især den nuværende regering har sat i gang i Danmark. Et af hovedformålene med den fremtidige uddannelse skal være at gøre eleverne i stand til at blive værdige selvstændige mennesker, der ikke er afhængige af andre. Uddannelsen skal både være baseret på moderne pædagogik og viden, og på traditionelle værdier og viden. Eleverne skal udvikle evner til frihed, altruisme, bevarelsen af den tibetanske kulturarv og fornyelse. Evnen til frihed indebærer bl.a., at eleven kan skelne mellem ret og uret, at han/hun ikke er afhængig af andre og hverken udnytter andre mennesker eller naturen. Altruisme handler om at tjene andre frem for kun at se på egne fordele. Børnene skal lære, at de som eksiltibetanere har en særlig pligt til at bevare

Tibetanerne i eksils nye uddannelsespolitik skal være baseret på moderne pædagogik og viden, og på de traditionelle tibetanske værdier.

På konferencen fremgik det tydeligt, at det stadig handler om at holde den tibetanske tradition og kultur i live til den dag, hvor tibetanerne kan vende tilbage til Tibet.

og fremme kulturarven og traditionerne – for det tibetanske folk og fremtiden i Tibet og for hele verden. Bevarelsen af traditioner står dog ikke i modsætning til fornyelse. Tværtimod. Fornyelserne kan opstå ud af traditionerne.

I den efterfølgende diskussion lagde Samdhong Rinpoche meget stor vægt på, at han ikke tror, at konkurrence bringer noget godt med sig. Det er hjernevask, hvis vi forledes til at tro, at det er nødvendigt at konkurrere for at overleve og hvis det er, skal vi måske spørge os selv, om det så er det værd. Under alle omstændigheder har vi som frie mennesker altid mulighed for at „stige af vognen“. Virkelig kreativitet kommer fra „kærlig omsorg“, ikke fra konkurrence.

Skabe i fællesskab

Deltagerne delte sig op i arbejdsgrupper, hvor vi diskuterede bosættelsernes levedygtighed, ungdomsarbejdsløshed, fattigdomsbekæmpelse og politik vedr.

Tibet. I arbejdsgrupperne diskuterede vi bl.a. IDP III og de aktiviteter, der foreslås for at opnå de ønskede mål. I det store hele var vi meget enige i planen. Vi anbefalede dog, at lokalsamfundene og de enkelte mennesker inddrages mere i beslutningsprocesserne, at der skabes flere jobmuligheder i bosættelserne også udenfor landbruget, udviklingen af modellandsbyer, og bedre og mere kontinuerligt lokalt lederskab.

I diskussionen om fremtiden nævnte flere af de tilstedeværende spørgsmålet om koordinering og udveksling af informationer mellem de mange forskellige donorer, der giver støtte til eksilsamfundet. Mange af dem er meget små og en mere sammenhængende indsats kunne måske være gavnlig og afhjælpe problemet med, at ikke alle de mange projekter i eksil har haft den forventede virkning. I IDP III er der en liste på projekter som eksilregeringen ønsker at gennemføre inden 2007, hvis den nødvendige finansiering bliver fundet. En

jævnlig opdatering af listen og information til donorerne om hvilke projekter, der har opnået støtte, kan måske bidrage til en bedre koordinering af aktiviteterne i fremtiden. Vi foreslog også at oprette et netværk i lighed med ITSN for hjælpeorganisationer og at holde hinanden bedre orienteret.

Konferencen handlede om levedygtighed i eksilsamfundet. For nogle organisationer står det humanitære aspekt og eksilsamfundet tilsyneladende i centrum, men det fremgik helt klart af både oplæg og diskussioner, at for eksilregeringen og rigtigt mange eksiltibetanere handler det stadigvæk frem for alt om at holde den tibetanske tradition og kultur i live til den dag, hvor tibetanerne kan vende tilbage til deres eget land. Kalon Lobsang Zayul lød forhåbningsfuld i troen på, at Tibet vil opnå ægte autonomi i en ikke alt for fjern fremtid.

Dansk Selskab for Tibetansk Kulturs bestyrelse

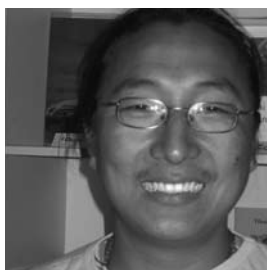
Ligesom vi i Tibet nr. 61 løftede sløret for, hvem der havde lavet de flotte raderinger af Dalai Lamas liv, som var udstillet på biblioteker på sjælland, vil vi nu løfte sløret og sætte ansigter på, hvem der er i bestyrelsen for Selskabet. Vi synes, at det er vigtigt at du, som medlem, kan se, hvem det er, som har det overordnede ansvar for Selskabet. I det næste store nummer af Tibet vil vi præsentere de mange frivillige, som ligeledes bruger deres fritid på at gøre et stort stykke arbejde for, at Selskabet kan fungere og leve op til sine målsætninger om at informere om den tibetanske kultur og støtte tibetanerne både i eksil og i Tibet.

*Pernille Fogh Christensen:
Formand*

*Anne-Sophie Bernstorff:
Næstformand*

Wangdie Gyaljen

Jonna Rives: Kasserer

Laura Airaksinen

Jeannie Andersen

Giv en Tibetbog i julegave

Ved at købe dine bøger hos Støttekomiteen for Tibet støtter du selvbestemmelse og menneskerettigheder i Tibet.

Dalai Lama:
Universet i et enkelt atom
Aschehoug 2005, kr. 229

Dalai Lama: Kunsten at leve lykkeligt
Lademann 2003, 289 sider, kr. 49,95

Dalai Lama: Frihed i landflygtighed
*Lindhardt & Ringhof 1998,
298 sider, kr. 129,-*

Maria Blumencron: Flugten over Himalaya: Tibets børn på vej i eksil
Bonniers 2005, kr. 229,-

Anders Nygård: Sneens land: Introduktion til Tibets historie og religion
Gyldendal 2000, 173 sider, kr. 98,-

Hergé: Tintin i Tibet
Forlaget Carlsen, 62 sider, kr. 69,95

Ole Ejnar Hansen: Tibet – blandt melædere og åndemanere
Hjulet 1998, 267 sider, kr. 248,-

Forsendelse koster 30 kr.

Støttekomiteen for Tibet har desuden et stort lager af Tibetbøger på engelsk. Se www.tibetkomite.dk

Bøgerne kan købes tirsdage kl. 16-18 i komiteens butik i Ryesgade 90 A, 2100 København Ø, ved at skrive til tibet@forening.dk eller ved at ringe til 35 43 66 90 i åbningstiden.

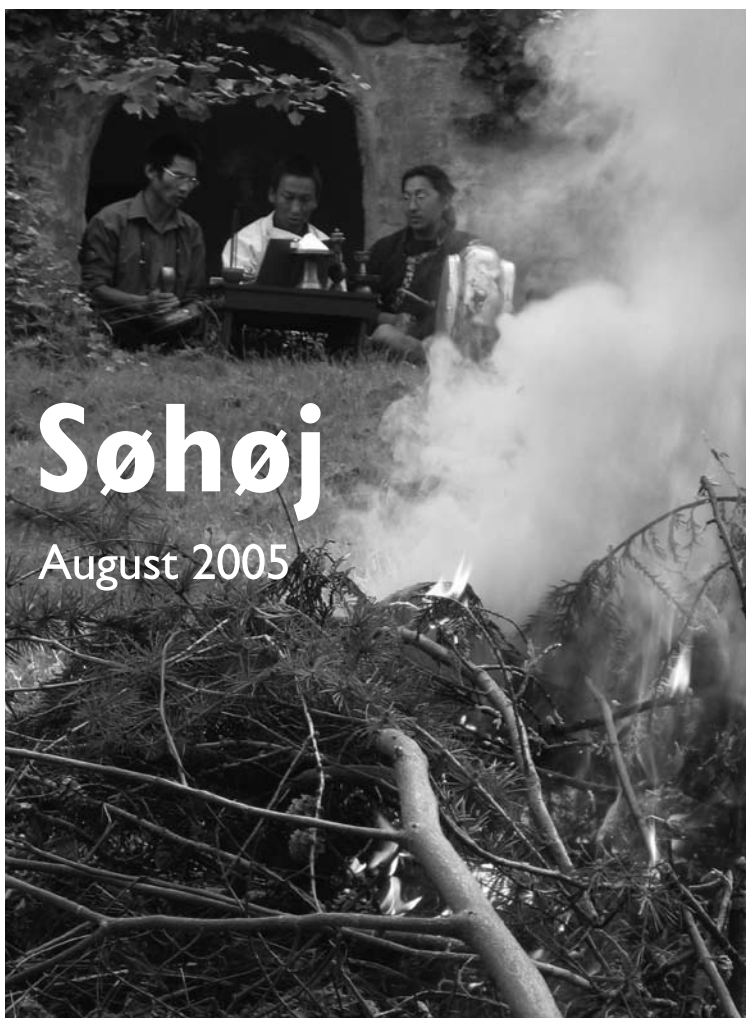
Tibetansk picnic på Store

Søhøj

August 2005

Tenpa tænder bålet.

De tre tibetanere messer de gamle buddhistiske tekster.

Tekst og fotos: Anne-Sophie Bernstorff

Lama Thendup, Lobsang og Wangdi Gyaljen, gør sig klar til at udføre ritualet.

Lige siden Dansk Selskab for Tibetansk Kultur blev stiftet i 1985 har Tarab Tulku, selskabets grundlægger, inviteret til picnic i sin dejlige have i Hørsholm. Haven ligger lige ned til en smuk og fredfyldt sø. Under tempeltræet er der blevet bygget en lille meditationsgrotte, og det er her, at de tidligere munke udfører det røgofringsritual, som har været en fast del af picnicken i nu 20 år. I år var det første gang, at Tarab Tulku ikke selv ledte ritualet. Han døde efter lang tids sygdom i september 2004. Selvom Tarab Tulku ikke selv var til stede, følte vi alligevel hans nærvær.

Dette sted er dybt præget af Tarab Tulku. Den hvide stupa som strækker

sig mod himlen, den lille meditations-grotte som vender ned mod søen, og de mange kohorn som ligger dybt begravet i jorden, fyldt med krystaller, urter og perler, som en ofring til jordånderne. Her har selskabets medlemmer år efter år set Tarab Tulkus sidde foran sin grotte og messe på tibetansk, mens duften og røgen af de brændende grene på bålet indhyllede dem.

Vi er meget taknemmelige for at Kirsten Losang, Tarab Tulkus kone, og hendes og Tarab Tulkus søn Norbu, besluttede at fortsætte denne tradition sammen med husets øvrige beboere, Morten Rolighed og Lene Handberg.

Kirsten Losang står forrest parat med tsampaen – ristet bygmel, som skal kastes på bålet. Det er en gammel tibetansk skik at kaste tsampaen op i luften. Med denne gestus ønsker man, at både én selv og alle andre må blive lykkelige, og at alle hindringer må blive overvundet.

Norbu kommer med ekstra ris til ritualet.

Besøg Dansk Selskab for Tibetansk Kultur på Christianias julemarked og køb flotte julegaver!

Dansk Selskab for Tibetansk Kultur har en bod på det berømte Christiania julemarked. Vi glæder os til at se mange af vores medlemmer derude – og tag gerne venner og familie med!

Til lejligheden har vi købt en masse spændende varer hjem fra et firma i Dharamsala, Eternal Creation, bl.a. flotte tasker, hjemmesko, toiletpunge og silketørklæder. Derudover vil også sælge røgelse, tibetanske bedeflag, bøger, CD'er, mobiltelefontasker, halskæder og meget mere.

Dato: 15. - 20. december, begge dage inklusive

Tid: Hverdage 14.00 til 20.00

(med undtagelse af tirsdag den 20.12,
hvor boden lukker kl. 18.00).

Lørdag og søndag 12.00 til 20.00.

Sted: Loppen, Christiania

Eternal Creation kan også købes i vores butik
i Ryesgade.

Info om Eternal Creation

Eternal Creation blev etableret i 1999 af en australsk designer, Frances Carrington, og den har til huse i Dharamsala. Firmaet arbejder aktivt for at forbedre levevilkårene og perspektiverne for tibetanerne i eksil. De har et tæt samarbejde med organisationen Gu-Chu-Sum, som er en NGO for tidligere fanger, der har været udsat for tortur af de kinesiske myndigheder. Gu-Chu-Sum tager sig af deres rehabilitering i eksilsamfundet.

Eternal Creation har på nuværende tidspunkt ansat 30 skræddere, hvoraf de fleste er kvinder, foruden en del administrationspersonale ansat – alle er fra Gu-Chu-Sum.

Eternal Creations produkter er alle fremstilles i naturmaterialer som bomuld, uld og silke. Derudover arbejdes der med håndtrykte stoffer.

Produkterne forhandles bl.a. i Australien, New Zealand og England. Og nu kan de varer også fås i Danmark, hvor Selskabet er eneforhandler.

På hjemmesiden www.eternalcreation.com kan du læse mere om firmaets profil, om skrædderne og deres baggrundshistorier, om Gu-Chu-Sum, og du kan se produkterne.

Nye bøger nye bøger nye bøger

Blazing Splendor:

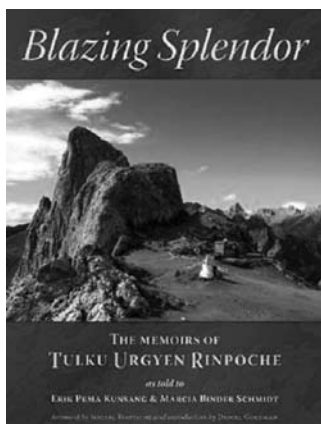
The Memoirs of Tulku Urgyen Rinpoche

som fortalt til Erik Pema Kunsang & Marcia Binder Schmidt

434 sider. Pris: £ 10

Forlag: Rangjung Yeshe Publications

– kan købes på www.amazon.co.uk

Sogyal Rinpoche, forfatteren til „The Tibetan book of Living and Dying“ skriver om denne bog:

Medfølelse, visdom, hengivenhed og det inderste af sindets natur – du vil læse om alt dette i denne bog. Disse historier og erindringer får en til at indse, at det virkelig er muligt at opnå spirituel oplysning. Dette er ikke bare forhistorisk, noget som skete tidligere i Indien og Tibet. Takket være mestre som Tulku Urgyen Rinpoche fortsætter denne levende tradition. Buddhas visdom og spirituelle opvågning er tilgængelig for alle, alle steder lige her og nu...

Buddhas øjne

Andet bind i serien Silkekejserinden

Af José Frèches

Oversat fra fransk af Hanne Kizach

394 sider. Pris: 298 kr.

Forlag: Borgens forlag

Borgens forlag skriver om bogen: Overhovedet for det største indiske kloster er forsvundet sammen med en samling kostbare relikvier, og intetanende har han bragt forholdet mellem Kina, Indien og Tibet ud af balance.

Hans forsvinden har udløst en indbyrdes strid mellem de buddhistiske retninger. Det kejserlige silkemonopol er blevet brudt, og det hemmelige politi forfølger de handlende, alt imens kejserinden fra sin trone i kejserpaladset trækker i trådene. Hun står ikke blot i spidsen for efterforskningen af den illegale silkeproduktion, hun er også dybt involveret i den ulovlige handel.

I mellemtiden er de unge elskende, den buddhistiske munk Fem Forbud og den kristne pige Umara, flygtet fra deres fangevogtere, fast besluttede på at bringe de to spædbørn tilbage til Kina. Overalt hvor de kommer frem, flokkes folk om De Himmelske Tvillinger, og snart tiltrækker de sig selve kejserindens opmærksomhed.

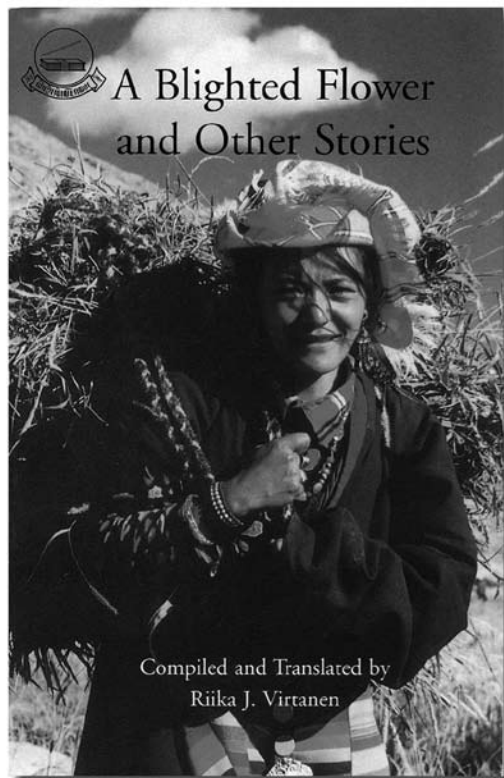
BUDDHAS ØJNE er andet bind i SILKEKEJSERINDEN, en farvestrålende historisk romantrilogi om kejserinde Wu Zetian, en af Tang-dynastiets mest magtfulde skikkelser, og om Silkevejen, den enestående handelsrute, der i det 7. århundrede blev skueplads for Østens møde med Vesten.

José Frèches er uddannet i statskundskab og kunsthistorie. Han blev som kun 21-årig ansat på Guimet-museet i Paris, hvor han fik ansvaret for den kinesiske kunstsamling, og han anses i dag for at være en af Frankrigs førende eksperter inden for kinesisk kunst. Han er forfatter til en lang række kunstbøger og historiske romaner, senest denne serie, som blev stor succes i Frankrig og er udkommet i en lang række lande. For yderligere information om forfatteren: www.josefreches.com

Serien består af tre bind og forventes afsluttet i 2006.

A Blighted Flower and Other Stories

Riika J. Virtanen (red.)

154 s. Pris: 98 kr.

Forlag: Library of Tibetan Works and Archives

Kan købes hos Støttekomiteen for Tibet,
Ryesgade 90 A, 2100 København Ø
Se også deres annonce i dette blad.

Denne bog består af 4 noveller, som alle er oversat fra tibetansk til engelsk. Vi har udvalgt det første kapitel af en af dem: „A Blighted Flower“. Den er skrevet af Döndrup Gyel, som blev født i 1953 i Amdo i det østlige Tibet. Han tog sin universitetsuddannelse i Beijing og fik i 1981 en grad, som svarer til en kandidatgrad. Han underviste et par år i det tibetanske sprog i Beijing og senere

”Historierne i A Blighted Flower udspinder sig alle omkring en central kvindelig hovedperson”.

Foto: Kathrine Krøyer Hørsted

i Chab cha i Tibet. I 1985 begik han selvmord. På trods af sit korte liv nåede han at skrive i mange litterære stilarter. „A Blighted Flower“ skrev han i 1982. Denne novelle består af 7 kapitler, som hver især i jeg-form beskriver, hvordan de forskellige personer i novellen oplever mange af de samme begivenheder. Tshering, den unge forelskede mand, indleder novellen med sin historie og slutter også denne tragiske skildring om en ung tibetansk kvinde, der på grund af sin dårlige karma skal stå så meget igennem.

De tre andre noveller i bogen er også udvalgt, fordi de har en kvindelig hovedperson.

Det ville selvfølgelig have været optimalt at oversætte novellen direkte fra tibetansk til dansk, men da dette ikke har været muligt, er den engelske oversættelse blevet oversat til dansk. Men læs hele novellen i „A Blighted Flower“ på engelsk.

Det første uddrag er fra bogens introduktion.

Uddrag af introduktionen

Oversat fra engelsk til dansk af Ingeborg Roed Hansen.

Fotos er ikke fra bogen.

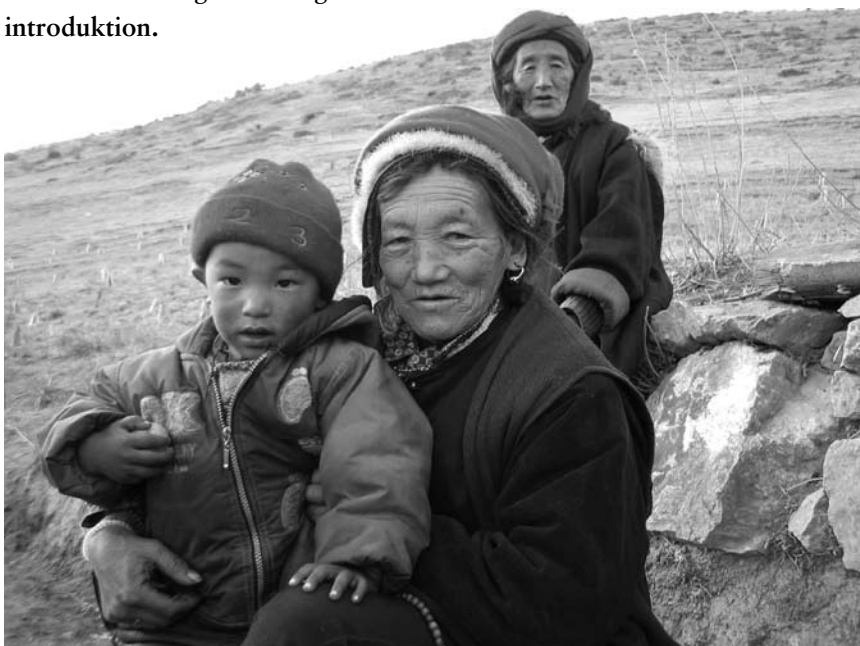
Fototekster er citater fra bogen.

Side 14-15

Kvindens rolle i moderne tibetansk litteratur

Af Riika J. Virtanen

Det er oplagt, at der i næsten enhver roman eller novelle højst sandsynligt vil være mindst én eller to, hvis ikke flere, kvindelige personer. I moderne tibetansk historiefortælling finder vi kvindelige fårehyrder, kvindelige markarbejdere, kvinder, der er forelskede, skolepiger, kvinder, der arbejder på kontor, kvindelige bartendere – kort sagt optræder der kvindelige personer fra alle samfundslag i den moderne tibetanske historiefortælling. De historier, der diskuteres og er oversat her,

Uddrag af novellen

er imidlertid værker, der udspinder sig omkring en central kvindelig hovedperson, og som beskriver hendes liv, indre følelser og skæbne. De fleste af historierne, men ikke alle, fokuserer på kærligheden og på forholdet mellem mand og kvinde. Men efterhånden som de enkelte fortællinger folder sig ud, lærer vi også noget om dagliglivet, hovedpersonernes synspunkter og dilemmaer og mange andre detaljer, som i nogen grad afspejler, hvad der optager de tibetanske kvinder generelt.

Skønt der også findes andre litterære stilarter, som Jangbus (Jang bu) noget surrealistiske stil eller Tashi Dawas „magiske realisme“, synes de moderne tibetanske forfattere prosa i vid udstrækning at være præget af en vis grad af realisme, der dog ofte er iblandet et væld af poetisk billedsprog. Efter først at have sagt at „litteratur er en kunstform, der afspejler det virkelige liv“, har Döndrub Gyel imidlertid skrevet:

Er litterære billeder blot kopier af det virkelige liv eller som en persons skikkelse, der er nøjagtigt afbildet af en maler? Nej, det er de ikke. ... Billedet af en person dannes ved at samle de nødvendige træk og gode egenskaber alle steder fra og genskabes af forfatteren i overensstemmelse med temaet og det, der er nødvendigt (for hans komposition).

Måske er det på den måde, det er lykkedes for forfatterne at indfange nogle sammensatte træk – som er blevet fortolket gennem deres eget perspektiv – hos de tibetanske kvinder, deres problemer og daglige liv, i deres historier.

*Oversat fra engelsk til dansk af
Ingeborg Roed Hansen
Side 31-38*

En ødelagt blomst

af Döndrub Gyel

Tsherings ord

Hver gang jeg tænker på disse triste og smertelige begivenheder, flyder der en ukontrollerbar strøm af tårer fra mine øjne. Et ocean af lidelse hvirvler rundt i min rene sjæls dyb, og vinden fra min kærlighed pisker skummet fra bølgerne fra min smerte op, så de spredes mod himlen. Er det ikke sandt, at 24 års jordisk liv er en historie, blandet af både glæde og sorg?

Lhakiy og jeg var som små blomsterknopper, klar til at springe ud i den

samme have. Vore sjæle var forbundet som var de én og samme, af én livstråd, og så nær havde vi stået hinanden siden vor tidligste barndom. Kronbladene af vor kærlighed foldede sig ud, og blomsterne fra vores hengivenhed for hinanden blomstrede sammen. Men denne unge piges blomstrende ungdom, livslyst og håb for fremtiden blev pludselig ødelagt af frosten fra en nådesløs skik. Jeg, bien, der havde sværmet rundt om blomsten med hengivenhed, sank hen i et ocean af sorg. Egentlig har jeg ikke noget ønske om at fortælle denne triste historie, men på grund af min ældre brors gentagne opfordringer vil jeg fortælle begyndelsen af den, idet jeg håber, at den vil hjælpe med til at frigøre vore forældre og den ældre generation fra at hænge fast i gamle

„Lhakiy og jeg boede ved siden af hinanden, og da kun en enkelt mur adskilte vore familier, blev vi fra vor tidligste barndom legekammerater“. Foto: Anders Højmark Andersen

vaneforestillinger, og i det mindste således at fremtidige generationer ikke kommer til at lide, som Lhakyi og jeg gjorde.

Lhakyi og jeg boede ved siden af hinanden, og da kun en enkelt mur skilte vore familier, blev vi fra vor tidligste barndom legekammerater. Sammen lagde vi dynger af sten på tallerkener, som vi bød hinanden, som om de var småkager. Vi konkurrerede også om, hvem der var klogest og dygtigst til at forme heste, æsler og andre dyr i rødt ler. Sommetider legede jeg far og hun mor, mens vi viste vor hengivenhed over for hinanden. Andre gange legede vi sjove lege som skjul og tagfat.

Lhakyi og jeg var tæt knyttede til hinanden gennem barndommen, ligeså glade for hinanden som bror og søster. Min ældre bror Rigyang og Lhakyi var imidlertid som en hund og et får sammen; de kunne slet ikke komme ud af det med hinanden. Nogle gange når min bror drillede hende, tyede Lhakyi til mig for beskyttelse, og da jeg tog hendes parti, plejede jeg at „hævne mig“ på min bror. Han havde ikke megen tålmodighed, og jeg drillede ham altid. Jeg tvang ham endog til at kalde mig „storebror“. En dag slog min mor mig over det hele med knytnæverne uden at sige noget. Hun fortalte senere, at det var, fordi jeg drillede min bror. Lhakyi så mig græde og sagde: Græd ikke „storebror“. Hvis Rigyang ikke kalder dig „storebror“, kalder jeg dig „storebror“ fra i dag.

Derefter kaldte hun mig „storebror“, og jeg betragtede hende som en søster.

Åh, når jeg mindes disse begivenheder i min barndom, føler jeg mig virkelig glad og lykkelig. Skønt vi var barnlige, smeltede vore to sjæle sammen til én, uden bedrag, som vand blandet med mælk. Mens måneder og år gik,

kom Lhakyi og jeg i puberteten, og kronbladene på vor ungdoms blomst åbnede sig. Hver gang Lhakyi kaldte mig „storebror“ nu, forekom hun forlegen, og når jeg svarede hende, følte jeg, at jeg var kommet videre. Derefter begyndte vort forhold at udvikle sig i en ny retning.

Jeg var færdig med underskolen og forberedte mig på adgangseksamenen til Malho lærerseminarium. Min far opmuntrede og rådede mig til at arbejde hårdt med mine studier, idet han med løftet pegefinger understregede alle de fordele og goder, det ville medføre. Jeg var meget glad for dette, fordi jeg troede, at min far blot bekymrede sig for mig, og at han holdt af mig; det var først senere, jeg forstod, at der lå andre motiver bag alle de ting, han sagde til mig.

„Nå, men tiden er nu kommet til, at I to brødre ikke behøver at spørge jeres

far til råds og tigge om mad fra jeres mor. Det er på høje tid, at I finder jer en kone; faktisk burde I for længst have fundet en. Min far sagde dette en dag efter middagen, hvor vi, far og vi, hans to sønner, sad og drak te.

Han fortsatte: „Rigyang er imidlertid den ældste. Det er skik og brug blandt os tibetanere, at det er den ældste, der tager sig af familiens ejendom. Tshering ...“ Far så flygtigt på mig og fortsatte: „Som den klogeste af jer to brødre er det bedst, hvis du begynder at studere. Hvis du ikke kan klare det, bliver du nødt til at blive brudgom,“ funderede han.

Far sad hensunken i sine egne tanker. Der viste sig et sejrrikt smil på min brors ansigt. Jeg var lige fyldt 15, og da jeg syntes, at det min far sagde var latterligt, begyndte jeg at le.

Far så mig le og gav mig et dask i nakken, idet han sagde: „Se, hvis du er

„Hvis du ikke kan klare det (at studere, red.), bliver du nødt til at blive brudgom“.

Foto: Anders Højmark Andersen

„Af sted, af sted, af sted. Det er på tide at du, unge ørn, svæver i luften“. Foto: Anders Højmark Andersen

som en ung ørn, er dine vinger stærke og hurtige. Hvis du er som en ung fisk, har dine svømmeevner udviklet sig. Af sted, af sted, af sted. Det er på tide, at du, unge ørn, svæver i luften og på tide, at du, unge fisk, svømmer i søen. Uddan dig godt, og der findes ikke noget bedre.“

Jeg havde klaret mig godt i underskolen, og jeg var sikker på, at jeg ville bestå min eksamen. Opgaverne var ret lette, så efter at have taget eksamen blev jeg optaget på Malho statsseminarium. Da jeg skulle af sted dertil, kom alle i vores landsby, unge som gamle, for at følge mig på vej. I midten af mængden var der en ung pige, som stirrede på mig med tårer i øjnene. Jeg er sikker på, I ved, hvem pigen var, uden at jeg behøver at forklare det. Jeg elskede også hende og følte, at jeg ikke kunne skilles fra hende. Da min faste beslutning om at tage en uddannelse imidlertid også betød meget for mig, begav jeg mig på vej til Rebgong Sermojong. Jeg bed

tænderne sammen, men var fuld af sorg.

Malho statsseminarium ligger i Malho præfektur. Så snart den besøgende er inden for porten, indånder han duften fra aloetræernes blomster. På begge sider er der en charmerende indhegnet have med frugttræer. Ens rækker af høje eukalyptus står langs de fire ydersider. Når man ser på dem fra afstand, ligner de en deling soldater i gulgrønne uniformer, der står ret på række og geled. Der gror mange træsorter i frugthaven, heriblandt pæretræer med kroner fyldt med frugter, og når de langsomt svajer i den kølige og bløde efterårsvind, og de bøjer kronerne skiftevis til den ene og den anden side, ser det ud, som om de hilser de ny studerende fra nær og fjern velkommen. Blomster som aloetræernes blomster, lotus, græslotus, iris og små og store liljer viste deres hvide, gule, blå og røde ansigter, som om de deltog i en skønhedskonkurrence for unge jomfruer, den ene mere indtagende end den anden,

smilede de på en yndefuld måde.

Således blev jeg studerende på denne skole, der var beliggende i smukke omgivelser. Jeg kastede mig over studierne som en tørstig person, der skal have vand, eller en sulten person, der skal have mad. Efter uafbrudte studier, der var som en flydende strøm, endte jeg med at opnå gode resultater. Jeg blev desværre alvorligt syg i den efterfølgende sommerferie. Jeg måtte blive i sengen derhjemme i over tre måneder og blev svag, og min tilstand blev så alvorlig, at min hjerne ikke kunne styre mine ben. Mine forældre troede, at jeg kun havde en procent chance for at overleve, og de var meget kede af det. Jeg regnede heller ikke med, at jeg ville få held til at fortsætte min uddannelse i dette liv og anså mig selv for at være meget uheldig. Heldigvis kunne min sygdom kureres ad medicinsk vej. Men da mit helbred stadig ikke var godt, og på grund af at jeg stadig var træt, var jeg nødt til at blive hjemme og hvile mig.

Således gik der over et halvt år, og rektor på min skole meddelte mig, at han regnede med, at jeg var sprunget fra. Han sendte endog mit indskrivningsbevis og andre dokumenter til vor kommune. Nu var jeg blevet en arbejder, der bar en kurv på ryggen; min karma som uddannet person, der førte en pen, var udtømt. Selv om jeg på det tidspunkt led alvorlige sjælekvaler, hvad kunne jeg så gøre? Så i forsøg på at „helbrede mit eget sind“ bed jeg tænderne sammen og sluttede mig til arbejderne i vor kommune.

Da jeg ikke havde udført den slags fysisk arbejde i mange år, gennemgik jeg mange prøvelser i løbet af de første 20 dage eller mere. Jeg var øm i overkroppen og havde smerter i arme og hænder. Landskabet i vor kommune består af mange pas og skråninger, og det var virkelig anstrengende at klatre op og ned ad disse bjerge. Lhakyi passede godt på mig gennem denne periode og

gjorde det så nemt som muligt for mig ved at bære min skovl, kurv og andre ting på vej til og fra arbejde. Hun var imidlertid som kronjuvelen blandt alle pigerne i vort lokalsamfund, de unge mænd sværmede om hende som bier om en blomst. Som en krop, der er ude af stand til at skille sig af med sin egen skygge, veg de ikke et øjeblik fra hendes side. Lhakyi og jeg fjernede os gradvist mere og mere fra hinanden.

En dag da jeg gik hjem fra arbejde, følte jeg mig træt og satte mig på hug på en lille klippe for at hvile. To grove hænder blev bagfra ført rundt om mit hoved, så de dækkede begge mine øjne. Instinktivt vidste jeg, at hænderne tilhørte en ung pige. Men der var hård hud på disse arbejdsomme hænder, så jeg var klar over, at hun var en dygtig kvinde. Efter en stund tog hun hænderne til sig, og alt blev lyst. Det var som at komme fra et mørkt hul ud i lyset. Da jeg vendte mig om, så jeg,

at det var Lhakyi. Hendes håmgrænse var som en strimmel af den nye måne på tredjedagen af perioden til næste nymåne, og under hendes øjenbryn, der havde form som en ravns udstrakte vinger, var der to intelligente øjne, der skinnede som solens refleksion i vandet. De var som øjnene på et vildt dyr, sikre på, at de straks på sekundet var i stand til at gennemskue andres hemmeligheder. Hendes kinder var ungdommelige og skinnede rødt og hvidt, smukke og tillokkende som modne æbler. Den sribede bort på hendes kjole var en smule laset og slidt, og gennem den kunne man faktisk fornemme hendes naturlige ynde, hvilket var et bevis på, at vore forfædres gamle ordsprog, at „klæder skaber folk“, ikke er sandt.

„Du er sådan en hjælpeløs dreng. Når du engang får en kone, vil du skamme dig i hendes nærvær“, sagde hun spøgefuldt til mig.

„Det kommer ikke dig ved. Der er

„Hun var imidlertid som kronjuvelen blandt alle pigerne (...), de unge mænd sværmede om hende som bier om en blomst“.
Foto: Kathrine Krøyer Hørsted

ingen grund til bekymring. Rend bare efter de unge mænd, og du er sikker på at opnå, hvad du vil," sagde jeg en smule irriteret.

„Hvordan kan man fange en guldfisk i et hav af jalousi? Har du aldrig hørt talemåden: „Man skal være tolerant for at være overhoved i en landsby. Det er nødvendigt med et langt reb, hvis man skal føre en utæmmet hest?““

„Jeg er ikke overhoved i en landsby. Jeg er heller ikke en tjenestekarl, der

*„En piges hemmelighed er som mudret vand“.
Foto: Anders Højmark
Andersen*

*„Skønt en grib svæver på en himmel, sætter den sig på en klippe“.
Foto: Kathrine Krøyer
Hørsted*

skal tæmme en vild hest. Jeg har lov til at være intolerant. Det er i orden, hvis rebet ikke er langt. Hvad har det med dig at gøre?“

„Skønt en tiger springer gennem skoven, hviler den i en hule; og skønt en grib svæver højt på himlen, sætter den sig på en klippe. Har du ikke brug for en hule til at hvile i eller en klippe til at lande på?“

„Åh!“ Hvor er det sandt, når man siger, at der ligger noget bag ordene, og at man ikke kan se, hvad et menneske indeholder. Jeg var ude af stand til at svare. Selv når hun var omsværmeth af unge mænd, plejede Lhakyi førhen, når hun kunne se sit snit til det, at slynge ordene imod mig, som var de sten, eller at kaste et mørkt sløret blik på mig. Du store gud! En piges hemmeligheder

er som mudret vand. Hvis jeg var en vandrensende ædelsten, kunne jeg rense alle vrangforestillingerne væk. Men jeg er ikke ketaka-juvelen. Alligevel svømmede en kærlig hunfisk rundt om min kærligheds jernkrog. Var det et gunstigt tegn eller et varsel om, at jeg ikke ville få heldet med mig? Et vildt dyr, der er løbet i en fælde, kan ikke undslippe, og heller ikke en hunfisk,

„Af og til tænkte jeg, at når der var så mange piger i vor landsby, hvorfor skulle jeg så kun være hengiven overfor Lhakyi?“

Foto: Anders Højmark Andersen

fanget i et fiskenet, kan være fri.

Men som tidligere kredsede de unge mænd fra lokalsamfundet rundt om Lhakyi som krager, der følger en jæger. Især Lhündrub, som var meget flot og kom fra en velhavende og magtfuld familie. Han benyttede enhver lejlighed til at drille Lhakyi eller til at opmuntre hende ved at gøre alt muligt for hende. Når jeg så eller hørte disse ting, følte jeg mig altid utilpas. Faktisk var det min virkelige grund til at afbryde venskabet med Lhündrub. Tidligere havde Lhündrub og jeg været gode venner. Men når vore veje krydsede hinanden nu, undgik vi hinanden, som om vi ikke kendte hinanden. Under alle omstændigheder var han en konkurrent, hvis fordele var mange gange større end mine. Det var grunden til, at jeg var meget bange for, at mit venskab med Lhakyi ikke ville vare ved.

Af og til tænkte jeg, at når der var så mange piger i vor landsby, hvorfor skulle jeg så kun være hengiven over for Lhakyi? Selv om hun var smuk, burde hun ikke være genstand for en sådan tilbedelse. Med tiden ville også hun blive fuld af hæslige rynker. Selv om hun var så velformet, hvem ved, hvordan hendes sind var? Smukke pigers sind skifter som regel som vejret i de tre sommermåneder. Lige efter solskin kommer der regn. Mens det stadig regner, kommer der en regnbue til syne. Når regnbuen har dannet sig, tordner det. Straks efter tordenen lyner det. Jeg tænkte, at det ville være bedre at finde en kæreste med et for mig mere passende temperament. Men bien i

min sjæls kærlighed sværmede ukontrollabelt om kronbladene på Lhakyis blomst. Jeg havde ingen kontrol over min sjæl og var hjælpeløs.

Om sommeren da solen var ved at gå ned bag bjergene mod vest, viste min ældre bror mig en sølvring og sagde: „Tshering, bare vent, i dag giver jeg dig en gave.“

Da han betonedede de to stavelser „ga-ve“, vidste jeg, at det var noget vigtigt.

„Hvis ring er det?“ spurgte jeg, selv om jeg troede, at det højst sandsynligt var Lhakyi, der havde sendt den. Min ældre bror sagde, idet han lo: „Du ved udmærket godt, hvem den er fra. Kom her.“

Han rykkede i min ringfinger og forcerede ringen på, idet han sagde: „Det er den rigtige størrelse.“

Åh, det er ikke kun en sølvring, men det er en gave, der symboliserer kærligheden, og som betyder, at en ungs piges kærlighedsknude aldrig bliver løst op. Tanker om livet, glæde og længsel efter kærlighed kom pludselig ind i min sjæls fæstning som en kat, der sætter klørne i en mus, eller som en jæger, der venter på sit bytte. Frøplanten, der

længes efter kærlighed mellem mand og kvinde, gødet af håbet om at dele godt og ondt i livet og beskyttet af kærlighedens sol, foldede sine blade ud og begyndte at gro for første gang på den frugtbare jord i min rene sjæl.

Men da min bror fortalte mig, at det var Lhamo, der havde sendt ringen, frøs min sjæl til is, og jeg kunne hverken spise om dagen eller sove om natten. Det er sandt, at Lhakyi og Lhamo er søstre. Den pige, jeg var tiltrukket af og havde forelsket mig i, var imidlertid Lhakyi, ikke Lhamo. Under alle omstændigheder tænkte jeg på, at jeg burde forsøge at returnere ringen til Lhamo, men jeg fik ikke umiddelbart nogen lejlighed til at levere den tilbage.

En aften da min bror og jeg sov i en lille træhytte, talte han pludselig til mig. Den dag havde der været et voldsomt skænderi mellem Lhündrub og Lhakyi. Min bror vidste ikke rigtigt, hvad der var årsag til skænderiet, men Lhakyi havde truet Lhündrub med ordene: „Skammer du dig ikke?“, hvortil Lhündrub svarede: „Om det så betyder, at jeg skal være ungkarl hele mit liv, ville jeg ikke gifte mig med en pige som dig.“

Når man tænker over det, er det

muligt at gætte, hvad de skændtes om. I det øjeblik fik jeg det en smule bedre, men Lhamos ring havde jeg stadig, og jeg kunne overhovedet ikke sove hele natten.

Det var først, da jeg senere gav ringen tilbage til Lhamo, at jeg forstod sagens rette sammenhæng. Lhakyi og jeg tænkte på alle måder ens, men ingen ud over Lhamo kendte til vort forhold. Jeg stolede ikke på nogen, end ikke min storebror.

På det tidspunkt kom der en højtstående embedsmand fra kommunen, Tashi, og gav mig en besked. Allerede fra næste dag skulle jeg ansættes i kommunen. Han sagde, at da jeg egnede mig til papirarbejde og også kunne lidt kinesisk, skulle jeg arbejde som dyrlæge i kommunen. Jeg sagde til ham, at jeg

ikke var uddannet dyrlæge, men han svarede: „Det gør ikke noget. Vi sender dig på et intensivt uddannelsesforløb på dyrlægeskolen i Tongkhor. Vor kommune ligger i et område, hvor der lever enten bønder eller nomader, så vort hovedlevebrød er kvægdrift. Det er derfor ikke nok med doktor Li. Kom ned på kommunen i morgen, og doktor Li vil orientere dig.“

De gunstige nyheder spredtes over hele landsbyen. Da jeg næste dag begav mig på vej til kommunen, fulgte Lhakyi mig et langt stykke ad vejen. Jeg troede, det var for at holde mig med selskab, men da jeg sagde til hende, at det var tid at gå hjem, sagde hun, at hun ville gå med hele vejen til kommunen for at hente en vielsesattest. Jeg sagde, at jeg kun lige var blevet ansat, og da jeg også

skulle til Tongkhor for at studere, ville det ikke være nogen god idé at hente en vielsesattest. Hendes øjne fyldtes med tårer, og hun sagde hulkende: „Nu da du er blevet statsansat, kan du ikke udstå synet af en som mig?“ Jeg forklarede hende på mange måder, at sådan forholdt det sig ikke og svor, at hvad der end skete, ville jeg aldrig ændre mening. Først da vendte hun om, tøvende, idet hun blev ved med at se sig over skulderen.

Jeg læste på dyrlægeskolen i Tongkhor i to år, og da jeg vendte hjem, var de sørgelige ting allerede sket. Egentlig er det for smertefuldt for mig at berette om disse begivenheder for jer, blot det at huske dem fremkalder ubærlig lidelse. Derfor, kære læsere, vær tilfredse med det, jeg fortæller her.

“a room with a view please”

www.jysk-rejsebureau.dk

Jysk Rejsebureau har over 20 års erfaring i at lave rejser til Nepal og Tibet, og har eget servicekontor med dansk personale i Nepal, så du altid er i trygge hænder! Nyd de overvældende udsigter over Himalayas bjerge på en af vores mange varierede ture!

Priseksempler: Kathmandu kr. 6.095,-
Fuldt arrangeret telttrek 10 dage fra kr. 2.310,- alt inkl. Trekking ekspedition ekskl. fly til Mera Peak 6.461 m 21 dage fra kr. 11.550,- 8 dages tur til Tibet fra kr. 4.260,-
10 dages klosterophold i Kopan kr. 825,-

**jysk
rejsebureau**
FOR DIG SOM VIL UD I VERDEN
Travel Agency

Returneres ved varig adresseændring

Støt et skolebarn

Du kan støtte ved at give et bidrag eller blive sponsor
for et tibetansk flygtningebarn for 150 kr. pr. måned.
Ring eller skriv til os for flere informationer.

Dansk Selskab for Tibetansk Kultur
Tibet-Hjælp
Ryesgade 90 A
2100 København Ø
Tlf. 35 26 79 26
info@tibethelp.dk
Giro 9 67 08 90 – reg. nr. 1551
Læs mere på www.tibethelp.dk

